

NTFR 2017/85 In procedure over niet tijdig nemen van besluit moet rechter ook beslissen over dwangsombeschikking

Hoge Raad 06 januari 2017, nr. 16/02740

Belastingjaar/tijdvak	2016	☐ Brondocument
Wetsartikelen	Awb-art. 4:17 Awb-art. 4:19 Awb-art. 6:20 Awb-art. 8:75	
Auteur	mr. K.M.G. Demandt	
ECLI	ECLI:NL:HR:2017:1	
Datum publicatie	6-1-2017	

Samenvatting

Belanghebbende heeft bezwaar gemaakt tegen een aanslag IB/PVV. Nadat hij eerst de inspecteur in gebreke heeft gesteld, heeft belanghebbende beroep ingesteld tegen het niet tijdig doen van uitspraak op bezwaar. Vervolgens is de inspecteur bij uitspraak op bezwaar volledig aan belanghebbende tegemoetgekomen. Ook heeft de inspecteur bij uitspraak op bezwaar beslist dat aan belanghebbende een dwangsom van € 310 toekomt wegens overschrijding van de beslistermijn. Rechtbank Zeeland-West-Brabant 15 april 2016, nr. 15/7403, heeft het beroep tegen het niet tijdig beslissen niet-ontvankelijk verklaard omdat het procesbelang was komen te ontvallen. Voorts heeft de rechtbank geoordeeld dat het beroep niet van rechtswege mede betrekking heeft op de dwangsombeschikking. De Hoge Raad vernietigt dit laatste oordeel. De proceseconomie is ermee gediend dat de rechter in de procedure over het niet tijdig nemen van een besluit ook een oordeel geeft over de dwangsombeschikking. Tot cassatie leidt dit echter niet, nu de dwangsom in dit geval tot het juiste bedrag is vastgesteld. Verder had de rechtbank een proceskostenvergoeding moeten toekennen voor het beroep tegen het uitblijven van de uitspraak op bezwaar en voor de aanvankelijke weigering om een dwangsom toe te kennen. De Hoge Raad verleent deze proceskostenvergoedingen alsnog.

Feiten

2.1. In cassatie kan van het volgende worden uitgegaan.

2.1.1. Belanghebbende heeft bij brief van 20 augustus 2015 bezwaar gemaakt tegen de haar voor het jaar 2012 opgelegde aanslag IB/PVV.

2.1.2. Bij een op 26 oktober 2015 ontvangen brief heeft belanghebbende de Inspecteur in gebreke gesteld wegens het niet tijdig doen van uitspraak op bezwaar.

2.1.3. Bij brief van 16 november 2015 heeft belanghebbende beroep ingesteld tegen het niet tijdig doen van uitspraak op bezwaar.

2.1.4. Met dagtekening 24 november 2015 heeft de Inspecteur uitspraak op bezwaar gedaan, waarbij volledig aan het bezwaar van belanghebbende is tegemoetgekomen.

2.1.5. Bij beschikking van 25 november 2015 heeft de Inspecteur beslist dat belanghebbende geen recht heeft op toekenning van een dwangsom (hierna: de dwangsombeschikking).

2.1.6. Belanghebbende heeft op 2 december 2015 een bezwaarschrift ingediend tegen de dwangsombeschikking. Voorts heeft zij bij brief van 6 december 2015 de Rechtbank geïnformeerd dat zij de dwangsombeschikking betwist.

2.1.7. Op 12 januari 2016 heeft de Inspecteur uitspraak gedaan op het bezwaar tegen de dwangsombeschikking. De Inspecteur heeft daarbij een dwangsom van € 310 toegekend, gebaseerd op een overschrijding van de beslistermijn met 15 dagen.

2.2. Bij uitspraak van 20 januari 2016 heeft de Rechtbank het beroep van belanghebbende met toepassing van artikel 8:54 van de Awb niet-ontvankelijk verklaard, omdat het procesbelang aan het beroep tegen het niet tijdig beslissen is ontvallen. Voorts heeft de Rechtbank overwogen dat het beroep niet van rechtswege is gericht tegen de uitspraak op bezwaar (artikel 6:20, lid 3, van de Awb) en dientengevolge het bepaalde in artikel 4:19, lid 1, van de Awb niet van toepassing is; daarom heeft het beroep naar het oordeel van de Rechtbank niet van rechtswege mede betrekking op de dwangsombeschikking. De Rechtbank heeft het beroep daarom ook voor zover het betrekking heeft op de dwangsombeschikking niet-ontvankelijk verklaard.

2.3. De Rechtbank heeft het tegen de uitspraak van 20 januari 2016 gedane verzet ongegrond verklaard.

Geschil

2.4. In cassatie klaagt belanghebbende er onder meer over dat de Rechtbank geen oordeel heeft gegeven over de dwangsombeschikking. De Hoge Raad overweegt daarover het volgende.

Rechtsoverwegingen

2.4.1. Op grond van artikel 4:19, lid 1, van de Awb heeft het bezwaar, beroep of hoger beroep tegen een beschikking op aanvraag mede betrekking op een beschikking tot vaststelling van de hoogte van de dwangsom die wordt verbeurd indien die beschikking niet tijdig wordt gegeven, voor zover de belanghebbende deze beschikking betwist. Deze bepaling is tijdens de parlementaire behandeling daarvan als volgt toegeelicht:

'Dit artikel bewerkstelligt dat de aanvrager, in het geval hij bezwaar of beroep heeft ingesteld tegen de beschikking op de aanvraag, zijn eventuele bezwaren tegen de beschikking ter vaststelling van de hoogte van de dwangsom in die procedure kan inbrengen. Hij hoeft daarvoor dan dus niet een afzonderlijke procedure te starten. Deze bepaling dient de proceseconomie.' (Kamerstukken II 2004/05, 29 934, nr. 3, p. 10).

2.4.2. Indien het bestuursorgaan hangende het beroep tegen het niet tijdig nemen van een besluit alsnog volledig aan het bezwaar van de belanghebbende tegemoetkomt en daarnaast de hoogte van een dwangsom bij beschikking vaststelt, is de proceseconomie, die mede aan artikel 4:19 van de Awb ten grondslag ligt, ermee gediend dat de rechter in de procedure over het niet tijdig nemen van het besluit ook een oordeel geeft over de beschikking met betrekking tot de dwangsom, voor zover de belanghebbende deze beschikking betwist. Hetzelfde heeft te gelden in een geval als het onderhavige, waarin het bestuursorgaan bij beschikking beslist dat de belanghebbende geen recht heeft op een dwangsom.

2.4.3. Gelet op het bovenstaande heeft de Rechtbank het beroep voor zover dat betrekking heeft op de dwangsombeschikking ten onrechte niet in behandeling genomen. Tot cassatie hoeft dit echter niet te leiden. Blijkens hetgeen hiervoor onder 2.1.7 is vastgesteld is de door belanghebbende verlangde dwangsom bij de uitspraak van de Inspecteur alsnog tot het juiste bedrag vastgesteld. Daarom is er geen aanleiding om die dwangsom in de onderhavige procedure nogmaals toe te kennen.

2.5. Belanghebbende klaagt in cassatie voorts over het niet toekennen van een proceskostenvergoeding door de Rechtbank.

Vaststaat dat de Inspecteur niet tijdig uitspraak op bezwaar heeft gedaan, dat belanghebbende daartegen beroep heeft ingesteld en dat de Inspecteur nadien alsnog uitspraak heeft gedaan. Ook als de inspecteur in deze fase geheel aan het bezwaar van de belanghebbende is tegemoetgekomen, behoort een rechtbank in beginsel gebruik te maken van haar bevoegdheid om met toepassing van artikel 8:75 van de Awb die inspecteur te veroordelen in de kosten die redelijkerwijs moesten worden gemaakt voor het beroep tegen het uitblijven van een uitspraak op bezwaar (vgl. HR 8 april 2005, nr. 40.149, ECLI:NL:HR:2005:AT3411, (red. NTFR 2005/475)).

De klacht is derhalve gegrond. Voorts volgt uit hetgeen hiervoor in de onderdelen 2.1.7 en 2.4.3 is overwogen dat ook de onjuist gebleken weigering om een dwangsom toe te kennen aanleiding behoorde te geven om de Inspecteur in de kosten van het geding voor de Rechtbank te veroordelen.

2.6. De overige klachten kunnen niet tot cassatie leiden. Dit behoeft, gezien artikel 81, lid 1, van de Wet op de rechterlijke organisatie, geen nadere motivering, nu die klachten niet nopen tot beantwoording van rechtsvragen in het belang van de rechtseenheid of de rechtsontwikkeling.

2.7.1. Gelet op hetgeen onder 2.5 is overwogen kan de uitspraak van de Rechtbank niet in stand blijven. De Hoge Raad kan de zaak afdoen.

2.7.2. Met inachtneming van hetgeen onder 2.5 is overwogen dient aan belanghebbende een vergoeding voor de kosten van de behandeling van het geding voor de Rechtbank te worden toegekend. De door de Inspecteur aan belanghebbende te vergoeden proceskosten voor door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand worden gesteld op 1,5 (beroepschrift en verzetschrift) maal 1 (wegingsfactor) maal € 495 = € 742,50. Uit de stukken van het geding blijkt niet van voldoende gespecificeerde andere ingevolge het Besluit proceskosten bestuursrecht voor vergoeding in aanmerking komende proceskosten.

(Volgt gegrondverklaring en een veroordeling in de proceskosten.)

Commentaar

Er lopen hier twee 'procedures' door dan wel naast elkaar. Ten eerste het beroep tegen het niet tijdig nemen van een beslissing op het bezwaar tegen de aanslag IB 2012 en ten tweede het bezwaar tegen de afwijzende dwangsombeschikking. In beide gevallen is de inspecteur bij de uiteindelijke uitspraken op bezwaar aan belanghebbende tegemoet gekomen. Het bezwaar tegen de aanslag IB 2012 werd volledig toegewezen en er was sprake van toekenning van een dwangsom van € 310.

Art. 6:20, lid 3, Awb bepaalt dat als hangende het beroep tegen het niet tijdig beslissen alsnog een besluit wordt genomen, het beroep zich ook uitstrekt tot dat besluit, tenzij de belastingplichtige daarbij geen belang meer heeft. Van dat laatste was volgens de rechtbank sprake, nu de inspecteur volledig aan het bezwaar van de belastingplichtige was tegemoet gekomen. Dat beroep werd dan ook door de rechtbank kennelijk niet-ontvankelijk verklaard (ex art. 8:54 Awb). Volgens de rechtbank heeft het beroep niet van rechtswege mede betrekking op de dwangsombeschikking. Ook het beroep – voor zover het de dwangsombeschikking betreft – wordt daarom niet-ontvankelijk verklaard. De overweging van de rechtbank daarbij is dat het beroep niet van rechtswege is gericht tegen de uitspraak op bezwaar en daarom het bepaalde in art. 4:19 Awb niet van toepassing is. Op grond van laatstgenoemde bepaling heeft het bezwaar, beroep of hoger beroep tegen een beschikking mede betrekking op de beschikking tot vaststelling van de hoogte van de dwangsom indien die beschikking niet tijdig wordt gegeven, voor zover de belastingplichtige deze beschikking betwist.

De Hoge Raad oordeelt dat de rechtbank ten onrechte het beroep tegen de dwangsombeschikking niet in behandeling heeft genomen, nu de proceseconomie – die mede aan art. 4:19 Awb ten grondslag ligt – erbij gebaat is dat de rechter in de procedure over het niet tijdig nemen van het besluit ook een oordeel over de dwangsombeschikking geeft. Het oordeel van de Hoge Raad acht ik juist. De Hoge Raad rekt art. 4:19, lid 1 Awb enigszins op, in die zin dat de koppeling niet alleen betrekking heeft op de hoogte van de dwangsom maar nu dus ook indien afwijzend is beslist op het verzoek om toekenning van een dwangsom. Nu de inspecteur reeds de juiste dwangsom had vastgesteld bij uitspraak op bezwaar, kan belanghebbende echter hier in cassatie geen geslaagd beroep meer op doen.

Tenslotte treft ook de klacht over de uitgebleven proceskostenvergoeding doel. Uit de jurisprudentie blijkt dat in situaties als de onderhavige de inspecteur veelal wordt veroordeeld in de proceskosten (vgl. HR 8 april 2005, nr. 40.149, NTFR 2005/475). Waaronder de rechtbank dat in casu niet heeft gedaan, is niet duidelijk. Er kan immers ook een proceskostenvergoeding volgen indien het beroep niet-

ontvankelijk is verklaard.

[1] Mr. K.M.G. Demandt is advocaat bij Hertoghs advocaten-belastingkundigen.

Bron: <http://www.ndfr.nl/link/NTFR2017-85>

Datum: 18-1-2017 16:59:56

Alle rechten voorbehouden. Alle auteursrechten en databankrechten van deze tekst worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Sdu Uitgevers. Niets uit NDFR mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the publisher's prior consent.